

Poznávání kulturních institucí dětmi předškolního věku

Lucie Pešková

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE **(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)**

Jméno a příjmení:	Lucie Pešková
Osobní číslo:	H18786
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství pro mateřské školy
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Poznávání kulturních institucí dětmi předškolního věku

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o rozvoji kulturní gramotnosti dětí předškolního věku.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na spolupráci mateřské školy a kulturních institucí.
Zpracování souboru edukačních aktivit zaměřených na poznávání kulturních institucí dětmi předškolního věku.
Realizace a ověření souboru edukačních aktivit ve spolupráci s vybranou mateřskou školou.
Zpracování evaluace projektu a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Cassidy, J., & Garrett, S.D. (2002). *Early Childhood Literacy: Programs & Strategies To Develop Cultural, Linguistic, Scientific and Healthcare Literacy for Very Young Children & their Families, 2001 Yearbook*. Texas A&M: University-Corpus Christi.
- Hazuková, H. (2014). *Objevujeme s dětmi kulturu a společnost: dítě a společnost*. Praha: Raabe.
- Kolláriková, Z., & Pupala, B. (Eds.). (2010). *Předškolní a primární pedagogika* (Vyd. 2). Portál. Praha.
- Tomášková, I. (2015). *Rozvíjíme předčtenářskou gramotnost v mateřské škole*. Praha: Portál.
- Zápotočná, O. (2012). *Čitateľská gramotnosť a jej rozvoj v primárnom vzdelávaní: teoretické východiská a didaktické realizácie*. Veda. Bratislava.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Navrátilová, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **7. října 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně ..... 1.3.2021 .....

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce aplikačního charakteru se zabývá spoluprací mezi mateřskou školou a kulturními institucemi. V teoretické části jsou vymezeny teoretická východiska o gramotnosti, gramotném prostředí, kulturních institucích a projektech podporujících poznávání těchto institucí. V praktické části je následně vytvořen a ověřen soubor edukačních aktivit pro podporu rozvoje kulturní gramotnosti u dětí předškolního věku. Vytvořený soubor by v budoucnosti mohl sloužit přímo k využití nebo inspiračně pro učitelky mateřských škol.

Klíčová slova: kulturní instituce, edukační aktivita, kulturně podnětné prostředí

ABSTRACT

This bachelor thesis of application character deals with cooperation between kindergarten and cultural institutions. The theoretical part defines the theoretical basis of literacy, literacy environment, cultural institutions and projects supporting the knowledge of these institutions. In the practical part, a set of educational activities is subsequently created and verified to support the development of cultural literacy in preschool children. The created file could in the future be used directly for use or inspiration for kindergarten teachers.

Keywords: cultural institutions, education activity, cultural stimulating environment

„Srdce, fantazie a rozum – to je půda, z níž se rodí to, co nazýváme kultura.“

- Konstantin Georgijevič Paustovskij

Poděkování

Chtěla bych poděkovat paní PhDr. Haně Navrátilové, Ph.D. za pomoc, ochotu, odborné rady a trpělivost při vzniku této bakalářské práce.

Děkuji také paní učitelce v mateřské škole, která mi umožnila zrealizovat soubor edukačních aktivit v její třídě a dětem za spolupráci. V poslední řadě bych chtěla poděkovat svojí rodině a přátelům za podporu po celou dobu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 GRAMOTNOST	12
1.1 KULTURNÍ GRAMOTNOST.....	13
1.2 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST	14
2 GRAMOTNĚ PODNĚTNÉ PROSTŘEDÍ.....	15
2.1 VLIV GRAMOTNĚ PODNĚTNÉHO PROSTŘEDÍ PŘI NÁSTUPU DÍTĚTE NA ZÁKLADNÍ ŠKOLU	16
2.2 ROLE UČITELKY V GRAMOTNĚ PODNĚTNÉM PROSTŘEDÍ	17
3 DÍTĚ A POZNÁVÁNÍ KULTURNÍCH INSTITUCÍ.....	18
3.1 KULTURA.....	18
3.2 KULTURNÍ INSTITUCE	19
3.3 DÍTĚ A MUZEA.....	20
3.4 DÍTĚ A DIVADLA.....	20
3.5 DÍTĚ A GALERIE.....	20
4 KULTURNÍ PROJEKTY PRO DĚTI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	22
4.1 NOC S ANDERSENEM.....	22
4.2 DO KNIHOVNY OD MALIČKA.....	22
4.3 CELÉ ČESKO ČTE DĚTEM.....	22
4.4 ROSTEME S KNIHOU.....	23
4.5 DIVADLO ŠKOLÁM.....	23
4.6 PRADĚDOVO MUZEUM	24
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	25
5 SOUBOR EDUKAČNÍCH AKTIVIT	26
5.1 ZDŮVODNĚNÍ POTŘEBY SOUBORU EDUKAČNÍCH AKTIVIT	26
5.2 CÍL SOUBORU EDUKAČNÍCH AKTIVIT	26
6.1 PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY	27
6.2 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ.....	27
6.3 SUBJEKTY	28
6.4 ČASOVÉ PARAMETRY.....	28
7 PRŮBĚH JEDNOTLIVÝCH AKTIVIT – CESTA ZA KULTUROU	29
7.1.1 Den první – Umělecké dílo	30
7.1.2 Den druhý – Obrazy na výstavě	32
7.1.3 Den třetí – Vynálezy v muzeu.....	34
7.1.4 Den čtvrtý – Zákulisí divadla.....	37

7.1.5	Den pátý – Divadelní představení	40
8	EVALUACE SOUBORU EDUKAČNÍCH AKTIVIT.....	42
8.1	VLASTNÍ SEBEHODNOCENÍ SOUBORU EDUKAČNÍCH AKTIVIT.....	42
8.2	EVALUACE UČITELKY	43
8.3	SOUHRNNÁ TABULKA EVALUACE.....	44
8.4	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	46
	ZÁVĚR.....	47
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	52
	SEZNAM TABULEK	53
	SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Poznávání kulturních institucí dětmi předškolního věku“ jsem si vybrala z důvodu mého kladného vztahu ke kultuře. Když si zpětně vzpomenu, jak jsem navštěvovala mateřskou školu chodili jsme převážně do divadla a ostatní kulturní instituce jsem začala navštěvovat až na základní škole. Považuji za důležité dětem přiblížit různé kulturní instituce i v době pandemie COVID-19.

Myslím si, že je potřeba děti seznámit s kulturou, protože v této specifické, nelehké době se využívají především elektronická zařízení, jako jsou ku příkladu mobilní telefony, tablety, počítače a jiné. Jelikož se tedy děti předškolního věku v dnešní době příliš neseťkávají s kulturou je zapotřebí dětem ukázat kulturu pomocí zážitků, prostřednictvím kterých se s kulturními institucemi blíže seznámí. To je možné uskutečnit například vytvořeným souborem edukačních aktivit ve kterém se věnuji seznamování s kulturními institucemi. Děti se tak dozví různé důležité informace, které mohou využít i v pozdějším věku, kdy se budou častěji setkávat s odbornými termíny, týkajícími se této oblasti.

Cílem teoretické části je popsat význam a možnosti spolupráce mateřských škol s kulturními institucemi. Dalším cílem bude vysvětlit význam kulturně podnětného prostředí pro děti předškolního věku. První kapitola teoretické části je zaměřena na gramotnost a její typy. Druhá kapitola se poté věnuje gramotnému prostředí, jeho vlivu a roli učitelky v tomto prostředí. Následující kapitola se zabývá kulturními institucemi a jaký je jejich vliv na dítě. Poslední kapitola je zaměřena na představení již vzniklých projektů pro děti, které se týkají této oblasti.

Cílem praktické části je navrhnout, realizovat a ověřit soubor edukačních aktivit. Soubor edukačních aktivit bude vyhodnocen na základě sebehodnocení a hodnocením učitelky mateřské školy. Na základě zjištění poznatků bude vypracováno doporučení pro praxi, které mohou využít ostatní učitelé mateřských škol. Soubor edukačních aktivit bude realizován mnou vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 GRAMOTNOST

V první kapitole mé bakalářské práce se budu zabývat především kulturní gramotností. Za důležité ovšem považuji také blíže popsat gramotnost jako takovou a přiblížím i gramotnost čtenářskou.

Smolík a Málková (2014) považují gramotnost za důležitou a chápou ji i jako činnost psychologické povahy, která je kulturně a sociálně podmíněná. Daný pohled zdůrazňují hlavně školy a přístupy, které jsou ovlivněné sociokulturními přístupy. Může se jednat o jakoukoliv gramotnost (čtenářskou, kulturní, literární...), neboť všechny se prolínají celým obsahem výchovy a vzdělávání v mateřské škole (Martišová, 2013).

Dříve bylo na gramotnost nahlíženo pouze jako na schopnost číst, psát a také i počítat, která je většinou získávána v počátečních ročnících školní docházky. V tomto smyslu jde tedy o „základní gramotnost“, která je předpokladem dalšího vzdělávání, tak i celkového uplatnění jedince ve společnosti (Průcha, Walterová, Mareš in Fasnerová, 2018). Podobně definuje gramotnost taktéž Doležalová (2018), podle které je gramotnost sociální kulturní jev. V naší kultuře to znamená soubor vědomostí, dovedností a postojů pro práci s textovými informacemi a vykonávání matematických úkonů. Zahrnuje tak aktivní a funkční dovednosti číst, psát a počítat.

Bendl (2015), považuje za samozřejmé, že skoro všichni lidé umějí číst a psát a jsou tedy gramotní. Platí to, ale jen pro část světa, a to i v 21. století někteří tuto základní gramotnost stále postrádají, je to přibližně pětina populace. Jak ovšem uvádí Mertin (2016), gramotný člověk by se měl účinně a s jistotou pohybovat po světě a měl by být dostatečně připravený na množství informací, složitostí mezilidských vztahů a také i na životní změny. Vyžaduje to osvojení si znalostí a dovedností. Naopak Petrová (2014) uvádí, že jedinec se stává gramotným tak, že se stane součástí gramotně podnětného prostředí. Podstatné není jen to, že je jím člověk obklopen, ale i to, že je zapojen do interakce s druhými. Gramotnost tedy definuje jako získávání zkušeností, schopností a vědomostí s hovorovou a psanou podobou jazyka, to nám umožňuje čtení a psaní.

Mezi činitele, které utvářejí gramotnost, patří výchova, vzdělávání a podmínky sociální a ekonomické. Dále tam také patří kulturní podmínky a tradice. Máme mnoho druhů gramotnosti, které se mezi sebou prolínají. Níže se zaměřím na gramotnost kulturní, která má úzkou spojitost se čtenářskou gramotností (Doležalová in Doležalová 2005).

1.1 Kulturní gramotnost

“Kulturní gramotnost je schopnost a dovednost člověka, který se aktivně zapojuje do jistého kulturního prostoru, chápat a užívat dostupné prvky kultury.” (Majerčíková, 2018, s. 20)

Kulturní gramotnost vede ke schopnosti osvojovat si základní oblasti lidského poznání, které by měl kulturní jedinec ovládat, a to proto, aby rozuměl sociálním situacím (Zápotočná & Petrová in Doležalová, 2018). Petrová (2012) uvádí, že kulturní gramotnost se spojuje s adaptací jedince na kulturní prostor. Podněcuje poznávání základních oblastí lidského poznání to by měl kompetentní jedinec ovládat. Jedinec by měl rozumět sociálním situacím a zvládnout se v nich pohybovat. Jiný pohled na kulturní gramotnost má Doležalová (2005), která ji vnímá jako dosažený stupeň vývoje společnosti. Podle ní pomáhá zajišťovat spojitost kulturního dědictví národa (rozvíjet ho a lidské zdroje). Každá kultura v různých zemích odráží své podmínky, potřeby a tradice, které se projevují například ve formě psaného projevu.

Zápotočná (2012, s. 17) uvádí, že *„kulturní gramotnost jedince formuje v podmínkách autenticky sociální a komunikační praxe, které je daný jednatel vystavený, na které participuje a kterou později aktivně a iniciativně modeluje.“* Jedinec ji nabývá celoživotně, a to ve více úrovních, druzích a oblastech. Kulturně gramotný člověk poté disponuje kompetencemi pro funkční komunikování a to, jak hovorovou, tak psanou řečí. Stává se v současnosti cílem školské výchovy a vzdělávání, protože je to nevyhnutelný požadavek společnosti. Rozvíjení kulturní gramotnosti je důležité pro dobrou seberealizaci člověka (Lipnická, Babiaková, Lomenčík, Cabanová, Ďuricová, & Kováčová – Ševcová, 2019). Jak uvádí Majerčíková (2018), mateřská škola má během vzdělávání umožnit dítěti porozumět obsahům, kterými je kultura tvořena. Měla by tedy naučit děti chápat obsahy v souvislostech a umět je prakticky využít.

Kollaríková a Pupala (2010) ve své publikaci uvádí, že definovat vzdělávání jako formování kulturní gramotnosti souvisí s tím, že v posledních letech dochází ke změně chápání toho, co je samotná gramotnost jako vlastnost člověka. Pro lepší pochopení posunu významu gramotnosti zmiňují slogan „pokud čtení směřuje od WORD READING – čtení slov, k WORLD READING – čtení světa, znamená to že „vědět číst“ a „být gramotný“ dnes už vůbec není to stejné.“

1.2 Čtenářská gramotnost

Zachová (2013) uvádí, že čtenářská gramotnost je „*vnímána jako celoživotně se rozvíjející vybavenost jedince vědomostmi, dovednostmi, postoji a hodnotami potřebnými pro orientaci ve všech druzích textu v nejrůznějších individuálních a sociálních kontextech.*“ Jedná se o univerzální kulturní techniku, která umožňuje dítěti participovat na sociálním a kulturním životě moderní společnosti. Považuje se tedy za důležitou kompetenci, bez které dítě není schopné dosáhnout další kompetence a je tedy součástí funkční gramotnosti Martišová (2013). Tomášková (2015) považuje čtenářskou gramotnost za jednu nejdůležitějších gramotností, neboť zprostředkovává přístup ke vzdělávání a k získávání nových dovedností, vědomostí, znalostí a zkušeností. Dále uvádí, že je čtenářská gramotnost celoživotně se rozvíjející vybavenost člověka. Je to schopnost porozumět psanému a čtenému textu.

2 GRAMOTNĚ PODNĚTNÉ PROSTŘEDÍ

V této kapitole se pokusím vysvětlit pojem gramotně podnětné prostředí. Zmíním i jakou roli má učitelka v takovém prostředí a jaký vliv to má na dítě před nástupem na základní školu.

Gramotně podnětné prostředí je „*prostředí reprezentující psanou kulturu v její bohatosti, rozmanitosti a mnoho účelnosti v co největší možné míře.*“ Kollariková a Pupala (2010) „*Samotná přítomnost různých prvků prostředí, které mají vztah k psaní a psané kultuře, totiž podněcuje zájem dětí o samotné čtení a psaní, protože tyto prvky vnímají jako součást kulturního prostředí okolo sebe, kterému se snaží porozumět.*“ Petrová (2014, s. 26) Děti dané prvky začleňují do svojí činnosti a prostřednictvím hry zjišťují jejich potenciál, charakter a význam poměrně spontánním způsobem.

Roskos a Neuman (2011) tvrdí že, vytvoření gramotného prostředí ve třídě, kde se bude cítit dítě dobře, produktivně a v bezpečí vyžaduje určité znalosti designu. Uvádějí několik zásad při tvorbě gramotného prostředí:

- Prostor by měl pojímat více konfigurací – pro velké i malé skupiny a jednotlivce, aby mohli mluvit, poslouchat, hrát a učit se.
- Zdi, které učí – slovní stěny, plakáty a různé dětské práce, které mohou děti používat.
- Přístup – materiály by měly být umístěny tak, aby na ně dítě dosáhlo.
- Správně zvolený materiál a předměty měl by upoutat pozornost dítěte.
- Dostatek materiálů.

Burkovičová (2016) specifikuje kulturní prostředí, které podle ní zahrnuje materiální i sociální prostředí, jako jsou tradice, způsoby komunikace, trávení volného času, náboženství, ale i socioekonomický status rodiny. Je tedy důležitou determinantou ve vývoje a ve vzdělávání dítěte.

Vhodné prostředí poté dítěti poskytuje praktické příležitosti s různými materiály. Nemělo by to být tedy takové prostředí, kde děti dlouho sedí a pracují s pracovními listy. Individuální podmínky se berou v potaz při silných stránkách a zkušenostech dětí (Cassidy & Gerrett, 2002). Lipnická (2007) považuje za podnětné prostředí to, když má dítě možnost kdykoliv samostatně a tvořivě psát a vyjadřovat se. Prostředí je tedy určitý prostor, objektivní realita, předměty a jevy kolem nás, jež jsou nezávislé na našem vědomí. Za jednu ze dvou rolí či funkcí prostředí můžeme označit funkci situační. Z tohoto pohledu může prostředí vytvářet

vnější podmínky pro výchovu, které mohou působit buď ve prospěch výchovného úsilí, nebo s ním být naopak v rozporu. Může nastat i situace, kdy se prostředí projevuje úplně neutrálně. Druhou funkcí prostředí je funkce výchovná, tu lze upozorovat ve skutečnosti, jak se mění chování a jednání dítěte v závislosti na daném typu prostředí, ve kterém se právě teď nachází například to může být školní třída, hřiště, výlet atd. Působení prostředí na dítě je spontánní a přirozené tak, ho můžeme účelně využít pro dosažení kvalitnějšího efektu při výchově (Žumárová, 2013).

2.1 Vliv gramotně podnětného prostředí při nástupu dítěte na základní školu

Velký vliv při nástupu na základní školu má sama mateřská škola, která by měla zajistit podnětné prostředí a to tak, aby se dítě rozvíjelo správným směrem. Tak jak uvádí Hazuková (2014) ve své publikaci, že je mateřská škola po rodině většinou druhou sociální skupinou, se kterou se dítě setkává ve svém životě. Mateřská škola dítěti umožňuje poznání společnosti, ve které bude dítě vyrůstat a žít, k jejímu kulturnímu dědictví, společenským návykům a pravidlům.

Tomášková (2015) zmiňuje, že by mateřské školy měly postupovat tak, aby dítě harmonicky rozvíjely a připravily je na vstup do školy. Mateřská škola by měla dítěti zajistit:

- každodenní předčítání, knihovničky v MŠ
- navštěvování knihovny, seznámit děti s knihkupectvím
- psaní a tvorba čtenářského deníku
- společné čtení s rodiči a spolupráce se ZŠ
- seznámit děti s procesem výroby knihy
- tvorba vlastního příběhu
- výroba vlastní knihy
- návštěva divadla/hra na divadlo/dramatizace

Podle Burkovičové (2016) v období předškolního věku dítě ovlivňuje jeho sociální, materiální a kulturní prostředí, která vytváří dospělí, a to dítě nemůže nijak ovlivnit. Znamená to, že celé prostředí se podílí na utváření osobnosti dítěte. Děti by měly mít tedy kolem sebe takové prostředí, které je dostatečně podnětné plné vzdělávacích impulzů. Prostředí by mělo podporovat jeho vývoj, umožnit dítěti si hrát poznávat a být přijímáno.

2.2 Role učitelky v gramotně podnětném prostředí

Učitelka by měla využívat kulturně i vývojově přiměřené postupy, k posouzení progresu u dětí, a to nejen z hlediska cílů, jež byly stanoveny vzdělávacím programem (Petrová, 2014). V jiné publikaci Petrová (2012) uvádí, že přijetí přístupu, k rozvíjení gramotnosti, učitelkou, ovlivní i způsob, jakým bude v mateřské škole napomáhat k rozvoji dítěte.

Učitelka zastává čtyři funkce:

- **Iniciátorku** objevování ve třídě – její role je připravit prostředí na učení, které je autentické a stimulující. Učitelka podněcuje děti k řešení problémových úloh, proto by měla učitelka vědět, jak správně připravit prostředí, aby přitáhla dětskou pozornost, hlavně tak aby děti nementovala.
- **Pozorovatelku** dětí – pozorování probíhá při hře a při činnosti. Učitelka posuzuje, kde se dítě momentálně vývojově nachází, aby mohla určit další učení a vytvořila pro to vhodné podmínky.
- **Zprostředkovatelku** učení – role učitelky je podporovat děti při učení, pomáhat jim při řešení problémů. Učitelka dětem nedává přesné instrukce, jak mají postupovat, ale pomáhá jim, aby u dítěte mohla nastat změna. Pomáhá dětem posunout se v jejich řešení.
- Vytváří ve třídě **atmosféru na svobodné objevování**. Úlohou učitelky je děti povzbuzovat. Atmosféra na svobodné objevování má dětem pomáhat, aby se odvážily zkoušet nové činnosti.

Učitelé mohou svými aktivitami upravovat vliv prostředí, ovlivňovat jeho působení. Směrem k jednotlivci anebo k sociálním skupinám. Pedagogická činnost podléhá i různým vlivům prostředí (Knotová, 2014). Učitelé by se měli více zajímat o kulturní a jazykové zázemí všech dětí, jelikož se školy stávají více kulturně a jazykově rozmanitější. Pedagogové by se měli snažit poskytovat dětem zkušenosti, které úzce odrážejí kulturní a jazykové prostředí ve třídě. Pro zjištění rozmanitosti využívají multikulturní literaturu. Tato literatura může nabídnout bohaté a komplexní příležitosti k reflexi různých kultur (Cassidy & Gerrett, 2002).

3 DÍTĚ A POZNÁVÁNÍ KULTURNÍCH INSTITUCÍ

V této kapitole zmíním, jak dítě vnímá jednotlivé kulturní instituce. Existuje mnoho kulturních institucí (muzea, galerie, divadla, knihovny, kina ...), nicméně ve své bakalářské práci se budu zabývat pouze třemi. Nejprve se budu zabývat muzeem, následně se budu věnovat divadlu a poslední institucí, na kterou se zaměřím bude galerie. Vzhledem k praktické části, kde se pohybuji pouze mezi těmito třemi institucemi je nutné tyto pojmy přiblížit. Začnu samotným pojmem kultura a pokračovat budu tím, že přiblížím kulturní instituce.

3.1 Kultura

Chápat kulturu není člověku vrozené. Nejdřív se musí člověk na ni adaptovat, a to tím způsobem, že se ji učí chápat, ale i účinkovat v ní. Také se spolupodílí na jejím užívání, reprodukci a produkci (Kollaríková & Pupala, 2010).

Pod pojmem kultura si můžeme představit „*všechno to, co v daném prostoru vygeneroval člověk jako participant na společenském dění, a teda to, co v konečném důsledku lidé spojuje a utváří z nich lidské společenstvo sdílející společné hodnoty, normy, poznání, jazyk, významy atd.*“ (Kollaríková & Pupala, 2010, s. 263)

Lipnická et al. (2019) zmiňuje, že lidé se v kultuře adaptují tak, aby nejen „přeživali“ ale i aktivně, spokojeně a tvořivě žili, vzdělávali se a pracovali. V moderní době žijí lidé společně, a to nejen jedné kultury, ale i různých kultur a tito lidé mezi sebou spolupracují. Kultura jako procesy a výsledky duchovní činnosti nám umožňují chápat souvislost proměn historické zkušenosti. Dochází v ní k socializaci jedince a jeho projekci do společenské existence i jako součást každodenního života (Hazuková, 2014). Podle Durden, Escalante a Blich (2014) kultura odkazuje na to, jak konkrétní skupiny lidí žijí. Kultura je tedy položkami, zvyky a hodnotami, které používáme k vyjádření sebe sama a k angažování se ve světě kolem nás. Kultura se tedy protíná ve všech oblastech lidské činnosti a výtvorů. Pojem kultura nám zahrnuje vzdělanost, umění, lidské činnosti a myšlení.

Ve vzdělávacím prostředí dítě přirozeně používá své domácí a kulturní znalosti. Znalosti dítě používá při prozkoumávání a poznávání světa kolem sebe (Durden et al. 2014). V důsledku vystavení dětí globální kultuře prostřednictvím médií, se však stává, že děti mají často více společného se svými vrstevníky z jiných kultur než s vlastními rodiči, od kterých tak nepřejímají kulturní dědictví a tradice, ale tvoří si kulturu novou. Právě z toho důvodu je důležité, aby součástí vzdělávání v mateřských školách byly také aktivity podněcující

přirozené poznávání kultur, a tím i rozvíjení kulturní gramotnosti (Johanson, 2010). Dítě se tak s kulturou setkává různými způsoby. Ať už prostřednictvím médií, konverzací s vrstevníky a rodiči, návštěvou kulturních institucí nebo aktivitami v prostředí mateřské školy.

3.2 Kulturní instituce

Kulturní instituce dětem poskytují vzdělání, zábavu a poučení. Pro děti by instituce měly být atraktivní a vytvářet příjemnou atmosféru, aby si dítě utvořilo kladný vztah ke kultuře. V této době jsou již takzvané interaktivní instituce. V české republice již pár takových kulturních institucí existuje, jako je například Galerie ocelových figurín v centru Prahy, Muzeum iluzí na Staroměstském náměstí nebo Modelový svět v Brně. Pro děti jsou tyto typy muzeí a galerií zábavou, mají možnost se na exponáty dívat zblízka a můžou si na ně i sáhnout a vše si vyzkoušet.

Grenier (2020) definuje kulturní instituce jako organizace, které mají (nebo měly) kulturní význam, pro konkrétní komunitu (geografický, sociálním virtuální atd.) a chrání, propagují a ctí kulturu, vzdělávání a / nebo vědy. Jsou to instituce, které nám ukazují, kdo jsme, kým jsme byly a kým bychom se mohly stát. Široké definice kulturních institucí se zabývají udržitelností (Loach et al., 2017), což zahrnuje zachování dědictví komunity, konstrukci a interpretaci minulosti. Pro mnohé je však taková kulturní udržitelnost problematická, protože může posílit aristokratickou hegemonii. Když v „kultuře“ dominují bohaté, bílé, evropské perspektivy, mnoho lidí se nevidí v objektech a umění, příbězích nebo obsahu, což vede k omezené účasti návštěvníků (Garibay, 2011, Hood, 2004, Kinsley 2016 in Grenier, 2020).

Jinými slovy, kulturní instituce představují kulturně specifický způsob vidění světa. To znamená, že všechno organizační posláním, sbírky, instalace, programování a události – je určováno a formulováno někým nebo něčím – kurátory, zaměstnanci a dobrovolníci, dárci, historiky, vládou nebo komunitami. A i když tyto volby mohou odrážet zkušenosti a pohledy na svět některých návštěvníků, instituce častěji prezentují obsah a pohledy, které jsou v rozporu s kulturami, které návštěvníci do zážitku přinášejí (Adams, 2007), což může vést návštěvníky k vyzkoušení „alternativních způsobů bytí“ (Rounds, 2006, s. 146).

3.3 Dítě a muzea

Muzea mají významný sociální, kulturní, umělecký a historický potenciál pro vzdělávací proces. Carvalho a Lopes (2016) považují muzeum za studium nekonečných možností. Tvrdí, že je potřeba vytvořit inkluzivní prostory pro děti předškolního věku, které budou orientované na jejich rozvoj. Měl by se brát ohled na jejich schopnost pro všímavost, poznávání a kreativitu ve všech hlediscích včetně kulturních, které se stávají více důraznými v místech, kde probíhá neformální vzdělávání. Muzea jsou tedy místem, které nám poskytuje neformální vzdělávání, mohou poskytovat odlišné dimenze lidských zkušeností například kognitivní, efektivní a psychomotorické.

Největší hodnotu, kterou muzea pro děti mohou mít je to, že dávají možnost rozšířit jejich představivost při zkoumání vystavených předmětů. Muzea stimulují u dětí pocit obdivu k různým věcem (Oliveiru, 2013).

3.4 Dítě a divadla

Děti se prostřednictvím divadla dostanou blíž k samotným hercům, se kterými jsou mnohdy v přímé interakci, což jim umožňuje stát se součástí divadelního představení. Jak tvrdí Eluyefa (2017) návštěva divadla může u dětí podpořit učení a může být pro ně zážitkem, který jim změní život a také i příležitostí k jedinečnému druhu učení. Dotýká se i dětské představivosti, vzbuzuje zvědavost nebo i umělecký impuls.

Marušák (2009) ve svém článku zmiňuje rozdíl mezi divadlem a filmem společný mají pouze příběh, i když herci s ním nakládají rozdílně. Divadlo má odlišný jazyk od jazyku filmového, zmiňuje že je vhodné hodnotit divadlo divadlem. Film nepotřebuje sál stává se tedy věcí na rozdíl od divadla, které potřebuje setkání živých s živými bez diváků by tedy nemohlo existovat. Divadlo si hledá cestu k tvořivé hře, při které počítá s divákovou fantazií, spoluúčastí a sdílení zážitků mezi sebou. V divadle nastupuje oproti filmu znakovost například skutečný les označuje houkání sovy, potmělé světlo anebo pohyb herce.

3.5 Dítě a galerie

V této době galerie mají různé vzdělávací programy pro děti například Zlínská galerie, Národní galerie Praha, Moravská galerie v Brně a mnoho dalších. Programem děti provází odborní lektoři, díky kterým děti objevují svět umění hravou formou a poznávají prostory galerie. Některé galerie mají pro děti i výtvarné dílny, ve kterých se děti můžou zdokonalovat v praktických dovednostech.

Galerie či výstava dětem umožňujeme zážitek, ten jim přináší nové informace a poznatky. Tento zážitek nejde dětem nahradit a ani zprostředkovat jinou cestou než samotným vstupem do této instituce. Není možné daný obraz přenést pomocí digitálního zařízení. Protože děti si neuvědomují přesný tvar sochy nebo barvy na monitoru nebo na fotografii nemusí být přesné jako je originál. Prostředí galerie může mít až magický účín na samotné dítě (Kitzbergerová, 2014).

Horáček (2012) uvádí důvod navštěvování s dětmi galerie to, že je pro děti přirozeností na všechno sahat a zblízka zkoumat. To, ale ve většině galerií není možné, a tak děti chápou výtvarnou dílnu. Ve které se dostávají děti do kontaktu s materiálem jako za náhradu přímého kontaktu s uměleckým dílem (Fišer, Havlík, Horáček, 2012).

4 KULTURNÍ PROJEKTY PRO DĚTI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Čtvrtá kapitola, a tedy i poslední, se zaměřuje na projekty pro děti předškolního věku. Níže uvedu příklady projektů, které již vznikly. Mezi tyto projekty patří Noc s Andersenem, Do knihovny od malička, Celé Česko čte dětem, Rosteme s knihou, Divadlo školám a Pradědovo muzeum. Projekty se zaměřují převážně na podporu čtenářské a kulturní gramotnosti.

4.1 Noc s Andersenem

První noc s Andersenem proběhla v roce 2000 v uherskohradištské knihovně s dvaceti dětmi. Tento projekt má dětem přiblížit četbu a ukázat dětem, že čtení je zábava a dobrodružná činnost. Noc s Andersenem se koná vždy k příležitostem výročí slavného dánského spisovatele pohádek Hanse Christiana Andersena. Tato akce se postupně rozšířila po celé České republice a později i po světě. Akce se již nekoná pouze v knihovnách, ale i ve školách, nemocnicích nebo dětských domovech.

Noc s Andersenem je hlavně specifická tím, že se hlavní program odehrává v pozdních večerních hodinách. Děti zůstávají v knihovnách přes noc a spí v prostorách knihovny. Program zahrnuje různé hry, soutěže a předčítání knih. Do programu je také zahrnuta exkurze knihoven. Většinou jsou večery zaměřené na jedno téma (Noc s Andersenem, 2010).

4.2 Do knihovny od malička

Do knihovny od malička je obdobou mezinárodního projektu na podporu raného čtenářství Bookstart – S knížkou do života, do něho byla krajská knihovna zapojena již v roce 2008. Cílem projektu je podporovat kladný vztah ke knihám, čtení a čtenářství. Cílovou skupinou jsou děti od narození až po předškolní věk tedy ta nejmladší generace (Do knihovny od malička, 2019).

4.3 Celé Česko čte dětem

Neziskovou organizaci Celé Česko čte dětem založila Eva Kartušová v roce 2006. Inspirací pro ni byl Jim Trelease a jeho kniha Učebnice předčítání. Do projektu se zapojují nejen rodiče, ale i mateřské školy, základní školy, knihovny, dětské oddělení nemocnic a další dobrovolníci. Tento projekt má i své heslo „Pojď, budu ti číst, stačí 20 minut denně, každý den!“ Neziskovou organizaci podporuje v současnosti mnoho známých osobností ze světa,

umění, kultury i sportu. Tato organizace pořádá i mezinárodní konference a semináře pro odbornou veřejnost, pedagogy ale i pro veřejnost zvenčí.

Kartušáková (in FiftyFifty.cz, 2009) „*Předčítání je součástí správné výchovy, je protikladem k dnešnímu „instantnímu“ světu, ve kterém lidem často chybějí záchytné body, pocit sounáležitosti a pevná půda pod nohama. Čtení dětem je neokázalým projevem lásky, kterou každý z nás potřebuje a po které prahne.*“

Tento projekt se zaměřuje na podporu čtenářské gramotnosti dětí a mládeže. Dále se zaměřují na upevnění vazeb v rodině, a to díky společnému čtení. Předčítání utváří pevné pouto mezi rodičem a dítětem. Cílem projektu je upozornit společnost na to, že pravidelné předčítání má pro emocionální vývoj dítěte a podporuje jeho zájem o čtení i v dospělosti. Do kampaně zapojují školy, mateřské školy, knihovny, mateřská centra ale i jednotlivce (Celé Česko čte dětem, 2014).

4.4 Rosteme s knihou

Tento projekt vznikl občanským sdružením Svazem českých knihkupců, nakladatelů a společností Svět knih, s. r. o. pro veletrh Svět knih Brno 2005 propagační kampaň na podporu čtení knih v České republice. Projekt je zaměřený především na zvyšování čtenářské gramotnosti u dětí a mládeže. Důvodem vzniku projektu byly alarmující výsledky výzkumu čtenářské vyspělosti, které zjistily výrazný pokles zájmu mládeže o četbu knih. Kampaň má za cíl prostřednictvím různých aktivit zlepšit a obohatit komunikační schopnosti a kulturní znalosti. Oslovují převážně předškolní a školní mládež (Svět knihy, 2007).

4.5 Divadlo školám

Projekt je určený pro mateřské školy, základní školy i pro střední školy. Jsou pro školy plnohodnotným partnerem a věří, že čas, který u nich pedagogové a studenti stráví je pro ně smysluplný. Jejich záměrem není dětem pouze převyprávět, ale i je inspirovat, sdílet a povzbuzovat je. Chtějí, aby se děti a mládež naučili vnímat divadelní jazyk, aby měli chuť číst. Snaží se o to, aby děti o problémech společnosti komunikovaly a přemýšlely.

Po představení s dětmi diskutují a reflektují zhlédnuté, považují za důležité dát jim prostor pro vyjádření vlastních myšlenek nebo otázek, protože divadlo považují za dialog. Tento projekt školám nabízí představení, divadelní startér, diskuze, tvůrčí dílny, metodický list, pracovní list (D21, 2020).

4.6 Pradědovo muzeum

Pradědovo dětské muzeum je první regionálním dětským muzeem v České republice. Provozovatelem a majitelem je nezisková organizace Jeseníky přes hranice, která byla založena v roce 2008. Projekt je určený pro mateřské a základní školy. Muzeum představuje Jeseníky hravou zábavnou a interaktivní formou. Nabízejí různé hry o přírodě, historii a řemeslech. Cílem tohoto projektu je rozvíjet turistiku u dětí. Pro školy, a i jiné kolektivy mají učebnu kde realizují zábavně vzdělávací program na různé témata (Pradědovo muzeum).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 SOUBOR EDUKAČNÍCH AKTIVIT

Praktická část bakalářské práce se zabývá vytvořením souboru edukačních aktivit pro podporu rozvoje kulturní gramotnosti u dětí předškolního věku a následného ověření ve vybrané mateřské škole. Po ověření souboru edukačních aktivit je na závěr zhodnotím. Prostřednictvím těchto aktivit jsem chtěla dětem přiblížit jednotlivé kulturní instituce v daném regionu. Podle mého názoru je důležité v této době rozvíjet kulturní gramotnost. Soubor aktivit je zaměřený na děti ve věku 5–7 let.

5.1 Zdůvodnění potřeby souboru edukačních aktivit

Vzhledem k současné situaci uzavření kulturních institucí, které jsou nedílnou součástí rozvoje kulturní gramotnosti dětí, pokládám za důležité přiblížit dětem prostředí těchto institucí alespoň prostřednictvím edukačních činností realizovaných v mateřské škole.

5.2 Cíl souboru edukačních aktivit

Primárním cílem souboru edukačních aktivit je rozvíjet kulturní gramotnost dítěte předškolního věku. Dalším cílem je poté obohatit kulturně podnětné prostředí v mateřské škole, které je důležité pro rozvoj kulturní gramotnosti. Posledním zaměřením souboru edukačních aktivit je seznámit děti předškolního věku s kulturními institucemi mezi nimiž je výstava, muzeum a divadlo.

6 OVĚŘENÍ SOUBORU EDUKAČNÍCH AKTIVIT V PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY

Tato kapitola obsahuje informace o prostředí mateřské školy, kde byl soubor edukačních aktivit realizovaný. Dále zde jsou informace o subjektech, kteří se účastnili, a i časové parametry daného souboru aktivit. U každého dne je vytvořena tabulka, která obsahuje téma dne, cíle z pohledu učitele a cíle z pohledu dítěte, klíčové kompetence, organizační formy, metody vyučování, pomůcky, prostředky, a i plánované aktivity na daný den. U každého dne je podrobný popis průběhu daných aktivit, a také reflexe z mého pohledu.

6.1 Prostředí mateřské školy

Pro realizaci souboru edukačních aktivit jsem si vybrala mateřskou školu, která se nachází v klidné části Zlínského kraje. Okolí mateřské školy je travnaté a plné stromů. Budova mateřské školy je rozdělena do dvou pater k mateřské škole náleží i velká zahrada. V přízemí se nachází třída pro nejmladší děti, jídelna a šatna pro všechny děti. Ve druhém patře jsou zbylé dvě třídy pro děti staršího věku. Třídy mateřské školy jsou homogenní. Třídy jsou prostorné a moderně vybavené. Ve třídách se nachází umývárny a místo na spánek. V mateřské škole se nachází i dětské počítačové centrum. Třídy jsou uzpůsobené dětem tak aby měly vše, co potřebují.

6.2 Charakteristika dětí

Mateřskou školu navštěvuje celkem 74 dětí. Ve třídě, které jsem byla je zapsáno 28 dětí. Děti v této třídě mají asistentku a nejmladší děti mají k dispozici chůvu. Ve třídě bylo pouze 12 dětí, kdy se tedy jednalo o věkově heterogenní třídu ve věku od 3 do 6 let. Důvodem menšího počtu dětí v mateřské škole, bylo její otevření pouze pro děti rodičů IZS (integrovaný záchranný systém) složek v době COVID – 19. U dětí mladšího věku byla za potřebí větší motivace, a to hlavně v průběhu aktivit. Ve třídě se nenachází žádné dítě, které by mělo specifické vzdělávací potřeby. Klima třídy na mě působilo příjemným a přátelským dojmem. Děti mě hned přijaly mezi sebe a chovaly se ke mně otevřeně. Během realizace aktivit jsem si nevšimla žádného konfliktu mezi dětmi, který by byl za potřebí řešit.

Předškolních dětí bylo ve třídě dohromady osm. Všechny děti byly nápomocné dětem mladšího věku. Děti se dokázaly vždy mezi sebou domluvit, byly velmi bystré a pozorné a vždy se snažily odpovídat na mnou kladené otázky.

Ve věku pěti let zde byl jeden chlapec, který byl hodně komunikativní, k ostatním dětem byl přátelský. Děti ve věku čtyř let byly dvě dívky. Obě dívky se zapojovaly, hrály si s ostatními, a komunikovaly. Jedna z dívek se odmítla zapojit poslední den, kdy měly předvádět divadelní představení. Dívka byla hodně stydlivá občas jí dělalo problém něco popsat. Tříletý byl ve třídě jeden chlapec. Chlapec byl komunikativní a hodně přátelský. Vycházel dobře s ostatními dětmi. Do aktivit se zapojoval, avšak občas se stalo, že odběhl jinam a při posledním dnu odmítl předvádět s ostatními dětmi divadlo.

6.3 Subjekty

Soubor edukačních aktivit jsem ověřovala s heterogenní skupinou dětí byly ve věku 3–6 let. Aktivity jsem realizovala v době kdy mateřská škola byla otevřená pouze pro děti rodičů IZS (integrovaný záchranný systém) složek. Ve třídě bylo tedy 12 dětí z toho 7 dívek a 5 chlapců.

6.4 Časové parametry

Soubor edukačních aktivit je vytvořen na 5 pracovních dnů. K ověření těchto aktivit probíhalo v dopoledních hodinách. Časová náročnost aktivit se pohybuje okolo 30–45 minut.

7 PRŮBĚH JEDNOTLIVÝCH AKTIVIT – CESTA ZA KULTUROU

Průběh jednotlivých aktivit bude probíhat po dobu pěti dnů. Budu se věnovat výstavě, muzeu a divadlu. Jednotlivé kulturní instituce budu probírat jeden až dva dny.

Básničku „kulturní instituce“ se budu s dětmi učit po celý týden, který strávím s dětmi v mateřské škole. Básnička je rozdělena do tří slok podle jednotlivých kulturních institucí, každý den se s dětmi naučím jednu sloku básničky.

„Galerie umění, posiluje myšlení.

Vystavuje sochy, nebo obraz plochý.

Může být i plastický, nebo geometrický.

Půjdeme se podívat, ale pozor nesahat!

Muzeum je místo, plné různých věcí.

Hraček, strojů nebo lega, zajít tam, to není věda.

Zkusit si tam můžeš, jak se tam s čím zachází,

Však uvidíš sám, co vše se tam nachází.

Do divadla zajdeme, naše pusy zamkneme.

Divadelní představení, hrají různí herci.

Vystupují na jevišti, a nám je tam hezky.“

(Novotná, 2021)

7.1.1 Den první – Umělecké dílo

Cíle	Cíle z pohledu učitele: <ul style="list-style-type: none"> – Podpořit dítě při tvorbě uměleckého díla – Rozvíjet u dětí manipulaci s výtvarným materiálem Cíle z pohledu dítěte: <ul style="list-style-type: none"> – Namalovat umělecké dílo – Manipulovat s výtvarným materiálem
Kompetence	<i>Komunikativní kompetence</i> <ul style="list-style-type: none"> – Dítě se dokáže vyjádřit malbou <i>Kompetence k učení</i> <ul style="list-style-type: none"> – Dítě dokáže manipulovat s výtvarným materiálem
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Rozhovor, vyprávění, výtvarná činnost
Pomůcky a prostředky	Barvy, papíry, štětce, přehrávač, obrázky galerie, míč
Plánování aktivit	<ul style="list-style-type: none"> – Seznámení s dětmi – Motivace o uměleckém díle, kde ho najdeme... – Tvorba vlastního uměleckého díla za doprovodu hudby – Vytvoření plakátu

Tabulka 1 Umělecké dílo

Průběh aplikace: Po příchodu do mateřské školy jsem si všechno nachystala a jako první aktivitu jsem zvolila seznámení. Děti jsem si za pomoci říkadla „*když si všichni ruce dáme velké kolo uděláme*“ svolala do kruhu poté jsem si sedly na koberec. S dětmi jsem se seznámila pomocí míče, který jsme si posílaly dokola. Nejdřív jsem se dětem představila já a poté se mi představily děti, řekly mi svoje jméno a co rádi dělají.

Po seznámení jsem dětem řekla, co nás dneska čeká a uvedla jsem je do daného tématu. Následně jsem se dětí zeptala: „*Děti, byly jste už někdy na výstavě?*“. Děti odpověděly, že byly na výstavě Bob a Bobek, následovala další otázka: „*Co, všechno jste tam viděly?*“. Děti mi odpověděly: „*Na výstavě bylo plno obrázků a velké postavy Boba a Bobka*“.

Pro děti jsem měla uprostřed kruhu připravené obrázky, které jsme si postupně ukazovaly a říkaly si co na obrázcích je. Poté jsem si s dětmi stoupla do kruhu a naučila jsme je první sloku básničky a přidávala jsem k ní i pohyb. Jakmile se děti naučily první sloku básničky, tak jsme si opět sedly do kruhu a děti jsem motivovala krátkým příběhem o umělci, a že si na takového umělce zahrajeme. Během příběhu jsem se děti ptala na otázky „*Co by to mohlo být to umělecké dílo?*“, „*Co všechno může umělec používat při tvorbě svého díla?*“.

Potom co jsme si s dětmi řekly, co je to umělecké dílo si šly děti sednout ke stolům, kde už měly nacytané všechny pomůcky, které budou potřebovat. Pustila jsem dětem písničku Jaro od Antonia Vivaldiho, při které malovaly své umělecké dílo.

Jakmile děti dokončily své umělecké dílo, tak jsme společně vytvořily plakát. S dětmi jsme se domluvily, že tam každý otiskne svoji ruku. Jedna z dívek za mnou přišla, že by tam chtěla napsat slovo VÝSTAVA, tak jsem jí to nejdřív předepsala, aby to mohla obtáhnout.

Na konci činnosti jsem dětem pustila relaxační hudbu při, které si lehly na koberec. Na závěr jsem s dětmi opět utvořila kruh, ve kterém jsme si povídaly o dnešním dnu. Děti jsem se ptala, zda se jim dnešní den líbil a co nového se dozvěděly.

Reflexe: S průběhem dne jsem byla spokojená. Na začátku jsem měla strach, že děti téma příliš nezaujme a nebudou chtít příliš komunikovat. Děti mě překvapily v tom, že každý o sobě dokázal něco říct, když to někomu nešlo, protože se styděl, tak mu ostatní děti pomohly. Děti byly hodně komunikativní a dokázaly na mé otázky odpovědět. Tím, že děti předškolního věku již na výstavě byly, tak o tom dokázaly mluvit a děti mladšího věku poslouchaly ostatní. Stanovené cíle byly v průběhu aktivit naplněny, mladším dětem však dělalo menší obtíže mluvit o tom co, je to umělecké dílo, jelikož to byl pro děti příliš obtížný pojem. Nicméně příště bych si do zálohy připravila více relaxačních písní, protože děti malovaly déle, než jsem předpokládala, a přitom se opakovala ta stejná píseň. Při větším počtu dětí by se tato aktivita dala realizovat ve skupinách, přičemž každá skupina by si vytvořila vlastní umělecké dílo.

Obrázek 1 Umělecké dílo

Obrázek 2 Plakát

7.1.2 Den druhý – Obrazy na výstavě

Cíle	
Cíle	Cíle z pohledu učitele: <ul style="list-style-type: none"> – Podpořit u dětí spolupráci ve skupině – Rozvíjet vyprávěcí schopnosti dětí Cíle z pohledu dítěte: <ul style="list-style-type: none"> – Spolupracovat ve skupině – Vyprávět o svém uměleckém díle

Kompetence	<i>Sociální a personální kompetence</i> – Dítě dokáže spolupracovat při aktivitě s ostatními <i>Komunikativní kompetence</i> – Dítě dovede vyprávět o svém uměleckém díle
Organizační forma	Skupinová
Metody	Rozhovor, popis, názorně demonstrační
Pomůcky a prostředky	Dětské malby, plakát, papíry, pastelky, voskovky
Plánování aktivit	– Příprava výstavy – Rozdělení do skupin – Výroba vstupenky – Prohlídka výstavy a popis vlastního uměleckého díla

Tabulka 2 Obrazy na výstavě

Průběh aplikace: Po příchodu jsem s dětmi hned ráno pověsila plakát na stěnu. Poté jsem s dětmi opět utvořila kruh za pomoci toho samého říkadla. Následně jsem si s dětmi sedla do kruhu a řekla jsem jim, že si dnes uděláme vlastní výstavu, o které jsme si včera povídaly. Děti jsem se ptala na otázky: „*Vzpomenete si děti, co to je ta výstava?*“, „*Co všechno se vystavuje?*“ a „*Proč se něco vystavuje?*“. Děti mi odpověděly: „*Vystavují se obrázky abychom se na ně mohly dívat*“. Řekla jsem dětem k motivaci krátký příběh o tom, jak šly děti na výstavu. Nechala jsem děti, aby mě doplňovaly v průběhu, co všechno na té výstavě můžeme vidět.

Po skončení příběhu jsem se s dětmi postavila do kruhu a zopakovaly jsem si sloku básničky. Následně jsem děti rozdělila na dvě skupiny za pomoci barev, které si vylosovaly. Dvě děti se musely prohodit, aby v obou skupinách byl stejný počet mladších dětí.

Skupina s červenou barvou, která hrála průvodce, si šla nachystat svoji výstavu. Zelená skupina, která bude hrát návštěvníky na výstavě si šla sednout ke stolům, kde už měly nachystané proužky papíru, pastelky a voskovky. Každý si pomaloval svůj proužek papíru, který pak použil při vstupu na výstavu. Jakmile měla červená skupina výstavu nachystanou, tak provedla zelenou skupinu po své výstavě. Každé z dětí popsalo své umělecké dílo a až došly na konec výstavy, tak se skupiny prohodily.

Na konci aktivity jsem dětem pustila hudbu, při které relaxovaly. Po relaxaci jsem s dětmi utvořila kruh, ve kterém jsme si povídaly o dnešním dnu.

Reflexe: Když jsem dětem pokládala otázky, které se týkaly výstavy, děti jsem nechala chvíli přemýšlet. Děti mladšího věku se styděly, ovšem starší děti se rozpovídaly hned a jejich odpovědi byly poměrně barvitě, což mohlo být ovlivněno tím, že děti již na výstavě byly. Cíle, které jsem stanovila, byly v průběhu aktivit naplněny. Do budoucna bych však lépe promyslela organizaci hlavní aktivity, například bych rozpočítadlem zvolila jedno z dětí, které by dělalo průvodce galerií, neboť některé (stydlivější) děti se ke svému dílu vyjadřovat nechtěly. Děti v dané skupině by tak mohly místo komentování svého díla dělat stojany, na kterých je dílo umístěno a průvodce by prováděl druhou skupinu výstavou. Dále bych pro příště lépe promyslela rozdělení dětí do skupin, aby se poté nemusely přesouvat z jiných skupin.

Obrázek 3 Výstava

7.1.3 Den třetí – Vynálezy v muzeu

Cíle	<p>Cíle z pohledu učitele:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozvíjet u dětí představivost a fantazii – Podpořit děti při tvorbě vynálezu <p>Cíle z pohledu dítěte:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vyprávět o vynálezech – Tvořit vlastní vynález
Kompetence	<p><i>Komunikativní kompetence</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Dítě dokáže vyprávět o vynálezech

	<i>Kompetence k řešení problémů</i> – Dítě dokáže vytvořit vlastní vynález
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Vyprávění, rozhovor, popis, názorně demonstrační
Pomůcky a prostředky	Papíry, lego, kostky
Plánování aktivit	– Příprava muzea – Výroba vlastního vynálezu – Prohlídka muzea

Tabulka 3 Vynálezy v muzeu

Průběh aplikace: Dnešní den jsem opět zahájila vytvořením kruhu za pomoci říkadla, na které jsou děti zvyklé. S dětmi jsem zůstala stát v kruhu a zopakovala jsem si básničku a přidala další sloku. S dětmi jsem si sedla do kruhu a zeptala jsem se na otázku: „*Děti byly jste někdy v muzeu?*“. Některé děti odpověděly, že v muzeu již byly, tak jsem se jich zeptala: „*Co všechno jste v muzeu viděli?*“ některé děti zmínily, že viděly film *Noc v muzeu*. Na to jsem navázala otázkou: „*Co všechno tam bylo?*“. Děti mi vyjmenovaly plno věcí (například dinosauři, zvířata, rytíři, kostry, stroje...). Uprostřed kruhu jsem pro děti měla připravené různé obrázky, které se týkaly muzea a toho co tam můžeme vidět.

Jako motivaci jsem opět volila krátký příběh o dětech, které navštívily muzeum a viděly tam spoustu zajímavých věcí. Po příběhu jsem se dětí zeptala „*Děti, co si z příběhu pamatujete že tam děti viděly?*“. Odpověď dětí byla: „*Letadla, auta, dalekohled...*“. Moje odpověď byla: „*Ano správně, v příběhu se objevilo spoustu vynálezů a strojů a my si dneska takový vynález zkusíme postavit*“.

Po sestavení vynálezu ho následně vystavíme, aby si vynález mohly prohlédnout i ostatní. Po tom, co děti měly dostavené jsme je nechala obejít všechny vynálezy, aby si je prohlédly. Následně je děti rozmístily po třídě a zahrály jsme si na prohlídku muzea. Společně jsme procházely všechny vynálezy a děti hádaly, co to tak může být a k čemu daný vynález slouží. Následně každé z dětí svůj vynález popsalo a řeklo k čemu se používá. Objevily se vynálezy jako, například stíhačka, dům, tank, vesmírná loď...

Po skončení aktivity jsem si s dětmi sedla do kruhu a ptala jsem se jich na otázky, zda se jim dnešní aktivity líbily. Děti na otázky odpovídaly a z dnešní hlavní aktivity byly nadšené. Bavilo je to, že si mohly samy postavit a vymyslet co chtějí oni, jelikož neměly žádné

požadavky, co by měl jejich vynález obsahovat. Děti mi říkaly, že by chtěly muzeum navštívit.

Reflexe: Při odpovědi na otázky děti staršího věku hned reagovaly, což mě překvapilo, bylo to i díky filmu který děti viděly. Děti mladšího věku se příliš nezapojovaly. Když jsem otáčela obrázky uprostřed kruhu stalo se to, že se děti překřikovaly a posunovaly dopředu tím děti mladšího věku na obrázky neviděly. Příště bych dětem obrázky rozdala a každý by řekl, co na daném obrázku je nebo bych vyznačila lanem kruh, ve kterém by obrázky byly rozložené a děti by seděly okolo tohoto kruhu, takže by všichni dobře viděly. Při tvorbě vynálezu měly děti volnou ruku, do budoucna bych volila to, že bych dětem zadala alespoň dvě kritéria, které má vynález obsahovat. Líbilo se mi, jak dokázaly být děti nápadité a každý stavěl něco jiného.

Obrázek 4 Tvorba vynálezů

Obrázek 5 Vynálezy

7.1.4 Den čtvrtý – Zákulisí divadla

Cíle	<p>Cíle z pohledu učitele:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozvíjet u dětí představivost a fantazii – Rozvíjet sluchové vnímání <p>Cíle z pohledu dětí:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vytvořit si vlastního papírového maňáška – Poslouchat pohádku
Kompetence	<p><i>Kompetence k učení</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Dítě dovede vytvořit maňáška – Dítě poslouchá čtenou pohádku
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Vyprávění, rozhovor, práce s textovým materiálem
Pomůcky a prostředky	Papír, barvy, kniha, obrázky
Plánování aktivit	<ul style="list-style-type: none"> – Poznání a poslech pohádky – Výběr role – Příprava papírových maňášků na divadelní představení

Tabulka 4 Zákulisí divadla

Průběh aplikace: Dnešní den jsem s dětmi zahájila opět v kruhu za pomoci říkadla. S dětmi jsem si sedla do kruhu a zeptala jsem se jich na otázku: „*Děti už jste někdy byly v divadle?*“. Děti odpověděly: „*Ano do divadla chodíme*“. Jedna z dívek dodala, že ale v divadle dlouho nebyly, protože je všechno zavřené. Následovala tedy další otázka, „*Jaké představení jste viděly?*“ děti mi odpověděly, že byly na představení O kocourovi v botách, O pejskovi a kočičce. Následovala další otázka: „*Děti, co všechno jste v divadle viděly?*“. Když jsem si s dětmi povídala o různých představení, které viděly, tak jeden starší chlapec zmínil, že na pohádky se chodí dívat i do kina. Hned jsem na to reagovala a zeptala jsem se dětí: „*Víte jaký je rozdíl mezi divadlem a kinem?*“. Děti mi odpověděly: „*V divadle jsou lidi, kteří hrají tu pohádku*“, „*v divadle můžeme jít na pódium*“, „*v kině můžeme jíst popcorn, a to je lepší*“. S dětmi jsem si zopakovala básničku a přidala předposlední sloku. Následovala aktivita hádání pohádky. Pro děti jsem měla uprostřed kruhu nachystané různé předměty, podle kterých měly hádat o jakou pohádku se jedná (každý předmět jsem jednotlivě odkrývala). Děti pohádku nepoznaly, ale společně pomocí daných předmětů (pírko, střevíček, šátek...) přišly na to, o kom pohádka bude.

S dětmi jsem nachystala židle do dvou řad, aby si připadaly jako v divadle. Děti jsem se zeptala: „*Víte děti, jak se máme chovat v divadle?*“. Děti mi odpověděly: „*Musíme být potichu*“. Děti se pohodlně posadily a začala jsem jim pohádku vykládat. Děti jsem se poté ptala na různé otázky, které se týkaly pohádky. Poté jsem si s dětmi zahrála hru na hádání rolí, kdy si každý vytáhl jednu kartičku, na které byl obrázek z dané pohádky. Děti se poté snažily dané zvíře nebo věc napodobit.

Po představení pohádky jsem děti poslala ke stolům, kde už jsem pro ně měla nachystané pastelky, fixy a předlohy na výrobu papírových maňásků. Dětem při tvorbě hrála relaxační hudba, když měly děti hotovo, tak došly za mnou na koberec. Děti jsem se ptala na otázky, které se týkaly dnešního dopoledne, které jsme spolu strávily. Na konci za mnou přišly dvě dívky, jestli by mi mohly zahrát vlastní divadlo.

Reflexe: Mladší děti se u hry na různé role styděly, překvapilo mě, že starší děti jim s tím pomohly. Nečekala jsem, že děti pohádku nebudou znát, nicméně tím že pohádku neznaly, pozorně poslouchaly a byly soustředěné. Na otázky děti dokázaly odpovědět a mluvily k danému tématu. Byla jsem však hodně překvapená, že některé děti zmínily i kino, do kterého chodí častěji než do divadla. Příště bych tedy počítala i s touhle možností a měla bych pro děti připravené obrázky kina a ukázaly bychom si rozdíl. Děti byly trochu zmatené a příliš nevěděly, jak odpovědět na otázku „*jaký je rozdíl mezi kinem a divadlem*“. Otázku

jsem se snažila položit jinak a na to děti už reagovaly. Odpověď, že v kině můžeme jíst popcorn, mě hodně pobavila. Byla jsem mile překvapena, že samy děti mi chtěly divadlo zahrát. Do budoucna bych si však předem pohádku vícekrát sama zopakovala a zpracovala bych na intonaci a hlasitosti, neboť někdy jsem mluvila nevýrazně. Také by bylo vhodnější lépe rozlišit hlasy jednotlivých postav v pohádce, aby děti jasněji rozpoznaly, která postava právě mluví.

Obrázek 6 Maňásek

Obrázek 7 Divadlo dětí

7.1.5 Den pátý – Divadelní představení

Cíle	<p>Cíle z pohledu učitele:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozvíjet u dětí fantazii a představivost – Podpořit děti při hraní divadelního představení <p>Cíle z pohledu dítěte:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Převyprávět pohádku – Hrát divadelní představení
Kompetence	<p><i>Komunikativní kompetence</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Dítě zvládá převyprávět pohádku <p><i>Kompetence k učení</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Dítě ví, jak se připravuje divadelní představení
Organizační forma	Divadelní představení
Metody	Rozhovor, vyprávění, hraní v roli
Pomůcky a prostředky	Knihy, papíroví maňásci, vstupenky
Plánování aktivit	<ul style="list-style-type: none"> – Zopakování si pohádky – Příprava divadelního představení – Dramatizace pohádky

Tabulka 5 Divadelní představení

Průběh aplikace: Tak jako každý předchozí den jsem s dětmi utvořila kruh na koberci za pomoci říkadla. S dětmi jsem zůstala stát v kruhu a zopakovaly jsem si celou básničku. Děti již věděly, co dnes budeme dělat, protože jsme si předchozí den připravily papírové maňásky.

Po básničce jsem s dětmi nachystala židle do dvou řad, aby to vypadalo jako v divadle. Dětem jsem zopakovala pohádku, při které mě doplňovaly. Po pohádce jsem si s dětmi řekla, jak by se měly chovat v divadle.

Děti mladšího věku se styděly a představení dělat nechtěly v tu chvíli jsem reagovala a děti si zahrály na diváky. Na představení děti pozvaly i paní učitelky, paní kuchařku a paní uklízečku. Děti všem rozdaly vstupenky, které jsme společně připravily s některými dětmi ráno a ukázaly všem, kam si mají sednout.

Na konci vystoupení jsem dětem pustila hudbu, při které relaxovaly. Po relaxaci jsem se s dětmi opět přesunula do kruhu a povídaly jsme si, co všechno jsme se za náš společný týden dozvěděly. Ptala jsem se dětí, která kulturní instituce je nejvíce zaujala, kterou by chtěly navštívit. Většina dětí odpověděla, že je nejvíc bavilo muzeum, protože si mohly vytvořit vlastní vynález.

Reflexe: Při opakování pohádky děti dokázaly reagovat a doplňovat mě. Děti zvládly mluvit k danému tématu. Některé děti mladšího věku se nechtěly zúčastnit dramatizace pohádky, jelikož jsem s touhle variantou počítala nechala jsem děti, aby se posadily do hlediště jako diváci. Do budoucna bych zvolila lepší organizaci při určování míst, kdo si kam sedne. Protože děti se nedokázaly mezi sebou dohodnout, tak bych pro příště volila nalepené lístečky, označující místa. Celkově mě hodně překvapilo, jak se mnou děti spolupracovaly, byly komunikativní po celou dobu aktivit a dokázaly odpovídat na mé kladené otázky. Všimla jsem si i toho, že starší děti byly hodně nápomocné mladším dětem po celý týden. Děti mluvily k danému tématu, které jsem s nimi zrovna probírala. Během aktivit byly děti velice soustředěné, a to zejména při výrobě vlastních vynálezů. Největší problém nastal při dramatizaci pohádky, kdy se nejmladší děti nechtěly příliš zapojit. Moje reakce byla okamžitá a děti si zahrály na diváky.

Obrázek 8 Divadelní představení

8 EVALUACE SOUBORU EDUKAČNÍCH AKTIVIT

K evaluaci souboru edukačních aktivit jsem vybrala dva způsoby. Jeden ze způsobů byla evaluace z pohledu učitelky mateřské školy a druhý způsob bylo vlastní sebehodnocení ověření souboru aktivit.

8.1 Vlastní sebehodnocení souboru edukačních aktivit

Hlavním cílem edukačních aktivit bylo předškolní děti namotivovat k poznávání kulturních institucí prostřednictvím různých aktivit. Aktivity jsem zaměřila na rozvoj kulturní gramotnosti. Jednotlivé kulturní instituce jsem rozdělila na jeden až dva dny. Pro příště bych však soubor edukačních aktivit rozšířila o další kulturní instituce (například knihovna, kino...). Dále bych jednotlivé kulturní instituce rozdělila do více dnů a věnovala bych jim více času. Nicméně si myslím, že jsem dětem dokázala jednotlivé činnosti dostatečně vysvětlit a objasnit dětem nové pojmy, které se týkaly daných institucí.

Občas jsem měla problém s motivací dětí, a hlavně těch mladších, kdy byla za potřebí i v průběhu daných aktivit. Příště bych se na motivaci více zaměřila, aby se mi nestalo, že děti ztratí pozornost. Motivaci jsem prováděla převážně na začátku každé aktivity. Při některých aktivitách jsem měla problém s organizací (například co se týče rozdělení dětí do skupin). Cíle, které jsem si stanovila vždy před každou aktivitou, byly naplněny během jejich realizace. Metody práce byly vhodně zvolené, ačkoliv příště bych využila různorodější metody.

S celkovým průběhem jsem ovšem byla spokojena, i když bych pro příště některé věci upravila a udělala jinak. Například bych si zalaminovala obrázky pro lepší manipulaci, výdrž a pro další použití. Během realizace aktivit nastaly malé problémy, a to hlavně co se týká časového rozmezí. Aktivity k jednotlivým tématům byly zvoleny vhodně, ale pro příště bych jich volila méně, a to se týká především čtvrtého dne. Všimla jsem si, že na děti toho už bylo moc, a to tedy hlavně pro ty nejmladší. Zjistila jsem, že některé aktivity byly pro děti náročnější, a to zejména pro ty nejmladší. Bylo tedy za potřebí více času, než jsem měla na začátku naplánované. Příště bych některé aktivity pro děti zjednodušila anebo na ně vyhradila více času.

Při konečném rozhovoru s dětmi jsem si všimla, že mají větší přehled o jednotlivých kulturních institucích, a to i děti mladšího věku. Myslím si tedy, že jsem splnila vše, co jsem si na začátku stanovila. Dle mého názoru je soubor edukačních aktivit využitelný pro praxi,

a to především v této aktuální situaci, která souvisí s pandemií COVID – 19. Soubor edukačních aktivit, realizovaný v mateřské škole, může posloužit nejen k inspiraci učitelů v mateřské škole.

8.2 Evaluace učitelky

První den studentka zahájila činnost v komunitním kruhu, ve kterém dětem přiblížila, co se bude dít. Oceňuji, že studentka vysvětlila dětem neznámé pojmy, jako je slovo výstava nebo umělecké dílo. Děti tím namotivovala k samotné realizaci, kdy si chtěly vyzkoušet jaké to je být umělcem. Samotné provedení probíhalo v menším počtu dětí, dal se tedy výstup zvládnout se všemi dětmi naráz. V případě, že by se jednalo o větší počet dětí navrhovala, bych práci po více skupinách, kdy by učitelka pracovala pouze s jednou skupinou a ostatní by plnily úkol jiný. Dá se tak předejít zmatku a nedostatečné soustředěnosti dětí. Dále oceňuji studentčinu snahu vést děti ke spolupráci a komunikaci při samotném tvoření. Velmi se mi líbilo, že druhý den studentka nepředala pouze hotovou informaci, ale že pracovala s dětmi pomocí otázek, aby vysvětlila pojem výstava. Tázala se děti: „*Co by ta výstava asi mohla být?*“ „*Co se asi může vystavovat?*“ „*Proč se něco vystavuje?*“ Děti tak musely více přemýšlet a byly tím zaměstnány. Poté studentka rozdělila děti do dvou skupinek. Jedna skupinka byly návštěvníci a druhá skupinka, měla představit svá díla. Zde by to chtělo lepší organizaci, jelikož bylo těžké vnímat vše najednou nejen pro ty děti, ale i pro mě samotnou. Příště by studentka mohla zvolit jednoho ze skupiny, který bude mít roli „průvodce výstavy“ a ostatní děti by držely v ruce svůj obraz a dělaly by „stěny výstavy“, dá se tak vyhnout hádkám, kdo bude představovat obraz první, a mimo to, pro některé děti je velice složité vystupovat před ostatními, bylo by tedy pravděpodobné, že někdo by odmítl dělat průvodce. Proto bych pracovala i s jinou variantou tedy s rolí „stěny výstavy“.

Třetí den studentka si zvolila pro výstup muzeum, což velmi oceňuji, neboť ne každé z dětí v muzeu bylo, pro některé to tedy byla jedna velká neznámá. Líbilo se mi, že studentka nechala při tvorbě svého výrobku u dětí volnou ruku, díky tomu mohly děti více rozvíjet svou fantazii. Bylo velmi na místě, že studentka využila fotografie pro přiblížení dětem, jak to v muzeu vypadá, a co v něm můžeme najít, aby děti byly více v obraze. Příště by studentka mohla zadat jeden či dva požadavky, které musí výrobky splňovat, aby je to i více vedlo k přemýšlení při tvoření. V případě, že záměrem studentky byl samotný prožitek z tvoření, je vše v pořádku.

Před samotnou dramatizací pohádky, která se konala čtvrtý den, studentka děti usadila na židličky a pověděli si pravidla, jak se chováme v divadle. Tím, že děti seděly na židlích, jim

to opravdu připadalo, že se nachází v divadle. Provedení pohádky samotnou studentkou, bylo příjemnou podívanou, i když měla někdy problém s intonací a se silou hlasu. Při výrobě papírových maňásků se opět dalo pracovat s celým počtem dětí, jelikož jich bylo opravdu málo. Studentka jim ponechala dostatek času na dokončení. Na konci přišly za studentkou dvě dívky, že by si chtěly zkusit divadlo zahrát. I když to neměla studentka v plánu, bylo skvělé, že nechala ty děti, které o to stály, pohádku zahrát a samotná studentka se stala divákem divadla. I když děti pohádku již slyšely minule, bylo určitě k věci, že s nimi studentka pohádku zopakovala znovu i poslední den. Nemusela už však pohádku číst, ale mohla tak dát více prostoru dětem na vyjádření. Možná mohla pracovat pouze s obrázky dané pohádky, které znázorňovaly děj, a děti tak prostřednictvím obrázku by převyprávěly pohádku samy. Líbilo se mi, že se studentka vrhla na samotné ztvárnění pohádky s maňásky. Studentka děti do hraní nenutila. Ten kdo se nechtěl účastnit, ten se mohl stát divákem. Celkově vyzdvihuji u studentky obsah samotných výstupů, jelikož vzhledem k nynější situaci COVID-19 jsou děti ochuzeny o kulturní akce. Jsem velice ráda, že díky studentce Luce se mohly děti setkat s těmito kulturními institucemi, i když to bylo jen formou hry. Studentka Lucka k dětem přistupovala velmi citlivě a získala si během chvíle jejich důvěru. Dokázala svým výstupem je vtáhnout do děje tak, že je to na dlouho inspirovalo při námětových hrách během volných her. Občas při výstupech se projevil nějaké nedostatky při organizaci výstupu, ale ty studentka Lucka odstraní, až bude v praxi. Během nečekaných komplikací, dokázala studentka pohotově reagovat. Celkově hodnotím soubor aktivit studentky kladně. Obohatil svým obsahem a provedením nejen mě, ale hlavně samotné děti.

8.3 Souhrnná tabulka evaluace

Kritérium hodnocení	Evaluace učitelky mateřské školy	Vlastní sebehodnocení
Tematické zaměření edukačních aktivit	+ Inspirativní pro další aktivity + Obohacení znalostí dětí o daném tématu – Mohlo být doplněno o další kulturní instituce (př. knihovna)	+ Zaměření na rozvoj kulturní gramotnosti + Objasnění nových pojmů – Široké zaměření tématu (větší množství kulturních institucí)

Využitelnost souboru edukačních aktivit	+ Edukační soubor je využitelný v běžné praxi	+ Přínosný v aktuální situaci související s nemocí COVID - 19
Motivace dětí ke spolupráci	+ Dostatečná motivace před začátkem činnosti – Slabší motivace v průběhu aktivit	+ Motivace proběhla vždy na začátku činnosti – V průběhu aktivit byla motivace slabší nebo žádná
Organizace jednotlivých aktivit	+ Zvolené organizační formy – Časový náročnost některých aktivit (př. zákulisí divadla)	+ Vhodně zvolené organizační formy – Občasné nedodržení časových parametrů
Náročnost jednotlivých aktivit	+ Náročnost aktivit byla přizpůsobeno věkovým rozdílům dětí – Poslední aktivita byla pro mladší děti náročnější	+ Většina aktivit byla přizpůsobena dětem i mladšího věku + Vhodně zvolené aktivity pro děti předškolního věku – Některé aktivity byly pro děti mladšího věku náročnější
Metody a prostředky	– Časté opakování metod práce	+ Metody práce byly vhodně zvolené
Splnění didaktických cílů	+ Splněno – Cíle některých aktivit mohly být lépe formulovány	+ Splněno

Tabulka 6 Souhrnná tabulka evaluace

8.4 Doporučení pro praxi

Soubor edukačních aktivit je realizovaný v mateřské škole pro děti předškolního věku. Pro děti mladšího věku bych doporučovala některé aktivity upravit, a to zejména jejich náročnost a jejich jednotlivé časové rozmezí.

Za velmi důležité považuji motivaci, každá z aktivit by měla začínat vhodnou motivací, a ta by měla probíhat i v průběhu jednotlivých aktivit. Mohlo by se stát, že by děti, a to především děti mladšího věku, během aktivit, které trvají delší dobu, ztratily pozornost. Na základě realizace aktivit doporučuji jednotlivé kulturní instituce rozdělit do více dnů a popřípadě i nějaké přidat (například knihovnu, kino...). Dětem by to umožnilo lepší porozumění kulturním institucím a učitel mateřské školy by se tedy mohl věnovat hlubšímu a podrobnějšímu vysvětlení dané instituce. Také bych doporučila nepřekračovat délku trvání aktivit, věnujícím se dané kulturní instituci. Časový interval by tedy neměl přesahovat 45 minut, z toho důvodu, aby děti lépe dokázaly udržet pozornost.

V případě využívání obrazového materiálu bych doporučovala dané obrázky zalaminovat, aby se nepoškodily a lépe se s nimi manipulovalo. Anebo přinejmenším tyto obrázky vyztužit tvrdým papírem a poučit děti o tom, jak s obrázky zacházet, aby se neponičili. Tím by se děti učily šetrnému zacházení s věcmi, které máme. Pokud by měla mateřská škola k dispozici navíc taktéž interaktivní pomůcky, bylo by vhodné využít je k samostatným aktivitám ke kulturním institucím (například pro interaktivní prohlídku galerie nebo pro online divadelní představení).

Závěrem bych chtěla uvést doporučení, aby se učitelé do výběru kulturních institucí, kterými by se při aktivitách zabývali, nebáli zapojit také samotné děti a daly jim tak možnost samostatně rozhodovat o tom, čemu se budou věnovat. Myslím si, že by učitel/ka mohla na začátku každého týdne nechat děti rozhodnout, kterou kulturní institucí se chtějí zabývat, a to prostřednictvím většinového výběru z obrázků.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce na téma „Poznávání kulturních institucí dětmi předškolního věku“ se zabývala spoluprací mateřských škol s kulturními institucemi a významem kulturně podnětného prostředí pro dítě předškolního věku.

V teoretické části se zabývám pojmy, jako je gramotnost a její typy, a to především kulturní gramotnost. Dále se zabývám gramotně podnětným prostředím, jeho vlivem na dítě při nástupu na základní školu, a jak by v takovém prostředí měla pracovat učitelka. V teoretické části zmiňuji i jednotlivé kulturní instituce a jejich vliv na dítě těmito kulturními institucemi se zabývám poté v praktické části. Na závěr v poslední kapitole jsem uvedla projekty, které již vznikly pro děti.

V praktické části bakalářské práce je představen soubor edukačních aktivit. Navrhla jsem soubor edukačních aktivit, který byl rozvržen do pěti dnů. Byl zrealizovaný mnou vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji. Cílem bakalářské práce bylo navrhnout, realizovat a ověřit soubor edukačních aktivit v mateřské škole. Soubor edukačních aktivit byl ohodnocený pomocí evaluace učitelky v mateřské škole a vlastním sebehodnocením. Na závěr praktické části jsem uvedla doporučení pro praxi, co bych teď udělala jinak a co doporučuji ostatním učitelům.

Prostřednictvím tohoto souboru edukačních aktivit se děti seznámily s kulturními institucemi a byla to výstava, muzeum a divadlo. Děti si mohly pomocí aktivit vyzkoušet zahrát na umělce, vytvořit si svoji výstavu, stát se vynálezcem a vyzkoušet si dramatizaci pohádky. Stanovené cíle navrhnout, realizovat, ověřit, evaluovat a zpracovat doporučení edukačního souboru aktivit byly naplněny.

Soubor edukačních aktivit může být realizován v každé mateřské škole. Aktivity se dají přizpůsobit individuálním potřebám dětí. Věřím, že tato bakalářská práce bude přínosem a inspirací pro další učitelé, jak dětem co nejlépe přiblížit jednotlivé kulturní instituce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Adams, D. J. (2007). The historical od science and education at the American Museum od Natural History. *Cultural Studies of Science Education*, 2(2), 393–440. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11422-007-9059-8>
2. Bendl, S. (2015). *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada.
3. Burkovičová, R. (2016). *Děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí v předškolním vzdělávání*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta.
4. Carvalho, C., & Lopes, T. (2016). *Children in museum*. Rio de Janeiro: Pontifical Catholic University. Dostupné z: https://www.scielo.br/pdf/edreal/v41n3/en_2175-6236-edreal-52329.pdf
5. Cassidy, J., & Garrett, S. D. (2002). *Early Childhood Literacy: Programs & Strategies To Develop Cultural, Linguistic, Scientific and Healthcare Literacy for Very Young Children & their Families, 2001 Yearbook*. Texas A&M: University-Corpus Christi.
6. FiftyFifty.cz. (2009). *Celé Česko čte dětem – Svět plný fantazie*. Dostupné z: <http://www.fiftyfifty.cz/Svet-plny-fantazie-Cele-Cesko-cte-detem9309850.php>
7. Celé Česko čte dětem. (2014). *O nás*. Dostupné z: <https://celeceskoctedetem.cz/o-nas/poslani>
8. D21 (2020). *Divadlo školám o projektu*. Dostupné z: <https://divadlod21.cz/text/divadlo-skolam-o-projektu>
9. Do knihovny od malička. (2019). *Projekty*. Dostupné z: <https://www.kfbz.cz/do-knihovny-od-malicka>
10. Doležalová, J. (2005). *Funkční gramotnost – proměny a faktory gramotnosti ve vztazích a souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus.
11. Doležalová, J. (2018). *Jazyková a literární gramotnost v předškolním věku*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
12. Dudek, A. (1997). *Povídej pohádku*. Ostrava: Librex.
13. Durden, T., Escalante, E., & Blich, K. (2015). *Culture Matters — Strategies to Support Your Young Child’s Social and Cultural Development*. Lincoln: University of Nebraska. Dostupné z: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1084&context=cyfsfacpub>

14. Eluyefa, D. (2017). *Children's theatre: A brief pedagogical approach*. Arts Praxis. Dostupné z: https://research.steinhardt.nyu.edu/scmsAdmin/media/users/cl1097/D_Eluyefa_-_Childrens_Theatre.pdf
15. Fasnarová, M. (2018). *Prvopočáteční čtení a psaní*. Praha: Grada.
16. Fišer, Z., Havlík, V., & Horáček, R. (2012). *Slovem, akcí, obrazem*. Brno: Masarykova univerzita
17. Greiner, R. S. (2020). Cultural Institutions. In T. S. Rocco, M. C. Smith, R. C. Mizzi, L. R. Merriweather, & J. D. Hawley. *The Handbook of Adult Continuing Education*. Virginia: Stylus Publishing.
18. Hazuková, H. (2014). *Objevujeme s dětmi kulturu a společnost: dítě a společnost*. Praha: Raabe.
19. Johanson, K. (2010). Culture for or by the child? 'Children's culture' and cultural policy. *Poetics*, 38(4), 386–401. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2010.05.002>
20. Kitzbergerová, L. (2014). *Didaktika výtvarné výchovy*. Univerzita Karlova v Praze: Pedagogická fakulta. Dostupné z: https://uprps.pdf.cuni.cz/UPRPS-353-version1-didaktika_vytvarne_vychovy.pdf
21. Knotová, D. (2014). *Úvod do sociální pedagogiky: studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika*. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné z: <https://digilib.phil.muni.cz/xmlui/data/handle/11222.digilib/131846/monography.pdf>
22. Kolláriková, Z., & Pupala, B. (Eds.). (2010). *Předškolní a primární pedagogika (Vyd.2)*. Praha: Portál.
23. Loach, K., Rowley, J., & Griffiths, J. (2017). Cultural sustainability as a strategy for the survival of museums and libraries. *International Journal of Cultural Policy*, 23(2), 186–198. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10286632.2016.1184657>
24. Lipnická, M. (2007). *Rozvoj grafomotoriky a podpora psaní: preventivní program, který pomáhá předcházet vzniku dysgrafie*. Praha: Portál
25. Lipnická, M., Babiaková, S., Lomenčík, J., Cabanová, M., Ďuricová, L., & Kováčová – Ševcová, Z. (2019). *Rozvoj jazykové a literárnej gramotnosti v předškolnej a elementárnej pedagogike*. Banská Bystrica: Belianum.

26. Majerčíková, J. (2018). *Společenskovědní vzdělávání v předškolním vzdělávání*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
27. Martišová, E. (2013). *Rozvíjanie predčitateľskej gramotnosti prostredníctvom hlasného čtení*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. Dostupné z: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/4_ops_martisova_erika_-_rozvijanie_predcitatskej_gramotnosti_prostrednictvom_hlasneho_citania.pdf
28. Marušák, R. (2009). *Jdeme s dětmi do divadla*. Metodický portál: Články [online]. Dostupný z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/3022/jdeme-s-detmi-do-divadla.html/>
29. Mertin, V. (2016). *Abeceda pro učitelky mateřských škol*. Praha: Wolters Kluwer.
30. Oliveira, A. (2013). *Museu: um lugar para a imaginação ea educação das crianças pequenas*. Campinas: Papirus.
31. Noc s Andersenem. (2010). *O projektu*. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>
32. Novotná, K. (2021). *Kulturní instituce*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati.
33. Petrová, Z. (2012). *Plánovanie výučby v oblasti rozvíjania predčitateľskej gramotnosti*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. Dostupné z: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/petrova_-_planovanie_vyucby_v_oblasti_rozvijania_predcitatskej_gramotnosti.pdf
34. Petrová, Z. (2014). *Prirodzený prístup k rozvíjaniu počiatkovej gramotnosti detí v MŠ*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. Dostupné z: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/petrova_1.pdf
35. Pradědovo muzeum. *O nás*. Dostupné Z: <https://www.pradedovomuzeum.cz/>
36. Roskos, K., & Neuman, S. B. (2011). *The classroom environment: First, last, and always*. Reading Teacher. International Literacy Association: Wiley.
37. Rounds, J. (2006). Doing Identity Work in Museums. *Curator: The Museum Journal*, 49(2), 133-150. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.2151-6952.2006.tb00208.x>
38. Smolík, F., & Málková, G. (2014). *Vývoj jazykových schopností v předškolním věku*. Praha: Grada.

39. Svět knihy. (2007). *Rosteme s knihou*. Metodický portál: Články [online]. Dostupný z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/3022/jdeme-s-detmi-do-divadla.html/>
40. Tomášková, I. (2015). *Rozvíjíme předčtenářskou gramotnost v mateřské škole*. Praha: Portál.
41. Zachová, A. (2013). *Čtenářství a čtenářská gramotnost*. Vlkov: Helena Rezková.
42. Zápotočná, O. (2012). *Čitateľská gramotnosť a jej rozvoj v primárnom vzdelávaní: teoretické východiská a didaktické realizácie*. Bratislava: Veda.
43. Žumárová, M. (2013). *Dítě v předškolním věku a možnosti vlivu sociálního prostředí. Pedagogika*. Hradec Králové: Katedra sociální pedagogiky. Dostupné z: http://www.casopispedagogika.sk/rocnik-4/cislo-3/studia_zumarova.pdf

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Umělecké dílo	32
Obrázek 2 Plakát	32
Obrázek 3 Výstava	34
Obrázek 4 Tvorba vynálezů.....	36
Obrázek 5 Vynálezy	37
Obrázek 6 Maňásek	39
Obrázek 7 Divadlo dětí.....	39
Obrázek 8 Divadelní představení	41

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Umělecké dílo.....	30
Tabulka 2 Obrazy na výstavě.....	33
Tabulka 3 Vynálezy v muzeu	35
Tabulka 4 Zákulisí divadla	37
Tabulka 5 Divadelní představení	40
Tabulka 6 Souhrnná tabulka evaluace.....	45

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Motivační příběhy

Příloha P II: Pohádka: „*O kohoutkovi a slepičce*“

Příloha P III: Obrázky k pohádce

PŘÍLOHA P I: MOTIVAČNÍ PŘÍBĚHY

Umělecké dílo

Byl jednou jeden umělec Josef, který měl mít za pár dní výstavu svých obrazů. Když se však přišel podívat na místo kde bude výstava probíhat zjistil, že mu jeden obraz chybí. Obraz mu chybí, protože ho zapomněl namalovat, a tak utíkal domů. Doma vytáhl malířský stojan, plátno, barvy, štětce a paletu na které barvy rychle namíchal a dal se do práce. Během pár chvil měl obraz hotový a už se chtěl vracet zpátky na výstavu, ale vzpomněl si, že se zapomněl podepsat. Vrátil teda obraz na stojan, namočil štětec do černé barvy a do rohu obrazu napsal své jméno a těšil se až výstava začne.

Výstava obrazů

Umělec Josef hned ráno došel na místo výstavy, aby mohl nainstalovat všechny obrazy na svá místa. To ale byla náročná práce, a tak si zavolal na pomoc kamaráda Honzu, který mu pomáhal chystat i jiné výstavy. Společně pověsily všechny obrazy na místa, označené na zdech. Když byly obrazy nachystané a nasvícené, aby byly dobře vidět, odemkly dveře, aby se návštěvníci mohly na obrazy podívat. Mezi návštěvníky byly i děti z mateřské školy, a protože jim chtěl udělat radost, provedl je sám a k tomu jim povídal něco o barvách a obrazech.

Muzeum

Děti z mateřské školy se jednoho dne vydaly do muzea. U vchodu je uvítal pan průvodce, který je celým muzeem prováděl. Děti toho viděly hodně. Viděly kostry dinosaurů, různé sochy, vynálezy, přístroje i nástroje. Nejvíce ale byly nadšené z toho, co si mohly i vyzkoušet. Podívaly se do velikého dalekohledu, vyzkoušely, jak fungují některé vynálezy, a dokonce si samy zahrály na průvodce.

PŘÍLOHA P II: POHÁDKA „O KOHOUTKOVI A SLEPIČCE“

Kohoutek a slepička si spolu vyšli do obory na zrníčka. Kohoutek řekl: „Co kdo z nás najde, to si rozdělíme napolovic.“ – „Tak dobře,“ odpověděla slepička. Když vyhrabala zrníčko, upřímně se s kohoutkem rozdělila. Potom vyhrabal zrníčko také kohoutek. Protože byl ale lakomý, chtěl je sám hned polknou, aby o tom slepička nevěděla. Jenž zrníčko mu uvázlo v krčku. „Běž honem, slepičko, přines mi trochu vody, nebo umřu!“ Jen to řekl, převalil se kohoutek na zem, nožkama vzhůru. Slepička běžela pro vodu ke studánce a prosila: „Studánko, dej vody mému kohoutkovi; leží tam v oboře, má nožky nahoře – bojím se, bojím, že umře.“ Studánka řekla: „Nedám ti vodu, dokud mi nepřineseš od švadleny šátek.“ Slepička běžela ke švadleně; „Švadlenko, dej šátek studánce, studánka dá vody mému kohoutkovi; leží tam v oboře, nožky má nahoře – bojím se, bojím, že umře.“ Švadlena řekla: „Nedám ti šátek, dokud mi nepřineseš od ševce střevíček.“ Slepička běžela k ševci: „Ševče, dej střevíček švadlence, švadlenka dá šátek studánce, studánka dá vody mému kohoutkovi; leží tam v oboře, nožky má nahoře – bojím se, bojím, že umře.“ Švec řekl: „Nedám ti střevíčky, dokud mi nepřineseš od svině štětiny.“ Slepička běžela ke svině: „Sviňko, dej ševci štětiny, švec dá střevíčky švadlence, švadlenka dá šátek studánce, studánka dá vody mému kohoutkovi; leží tam v oboře, nožky má nahoře – bojím se, bojím, že umře.“ „Nedám ti štětiny, dokud mi nepřineseš od sladovníka mláta.“ Slepička běžela ke sladovníkovi: „Sladovníku, dej svině mláta, svině dá ševci štětiny, švec dá střevíčky švadlence, švadlenka dá šátek studánce, studánka dá vody mému kohoutkovi; leží tam v oboře, nožky má nahoře – bojím se, bojím, že umře.“ Sladovník řekl: „Nedám ti mláta, dokud mi nepřineseš od krávy smetany.“ Slepička běžela ke krávě; „Kravičko, dej sladovníkovi smetany, sladovník dá svině mláta, svině dá ševci štětiny, švec dá střevíčky, švadlenka dá šátek studánce, studánka dá vody mému kohoutkovi; leží tam v oboře, nožky má nahoře – bojím se, bojím, že umře.“ Kráva řekla: „Nedám ti smetany, dokud mi nepřineseš od louky travičky.“ Slepička běžela k louce: „Louko, dej krávě travičky, kráva dá sladovníkovi smetany, sladovník dá svině mláta, svině dá ševci štětiny, švec dá střevíčky, švadlenka dá šátek studánce, studánka dá vody mému kohoutkovi; leží tam v oboře, nožky má nahoře – bojím se, bojím, že umře.“ Louka řekla: „Nedám ti travičky, dokud mi nepřineseš z nebe rosičky.“ Slepička prosila: „Nebe, nebíčko, dej louce rosičky, louka dá krávě travičky, kráva dá sladovníkovi smetany, sladovník dá svině mláta, svině dá ševci štětiny, švec dá střevíčky, švadlenka dá šátek studánce, studánka dá vody mému kohoutkovi; leží tam v oboře, nožky má nahoře – bojím se, bojím, že umře.“ Slitovalo se nebe na kohoutkem a seslalo louce rosičku, louka dala krávě

travičky, kráva dala sladovníkovi smetany, sladovník dal svini mláta, svině dala ševci štětiny, švec dal švadlence střevíčky, švadlena dala šátek studánce a studánka dala vody slepičce. Slepíčka ji nabrala do zobáčku, a jakmile ji kohoutkovi do krku vpustila, sklouzlo zrno dolů, kohoutek skočil na nožky, zatřepal křídly a vesele zakokrhál: „Kikirikíí!“ A potom už nikdy nebyl lakomý a upřímně se dělival se slepičkou.

(Dudek, 1997)

PŘÍLOHA P III: POSTAVY Z POHÁDKY

